

Põhikooli I aste

1.-3. klass

Muuseumitundide külastamiseks on vajalik eelregistreerimine. Tunnid on tellitavad teile sobival ajal ja laste vanusele vastavas pikkuses.

Aastaringsed muuseumitunnid

TEEMA	MUUSEUMITUND/ PROGRAMM/KESTUS	SISU/TEGEVUS(ED)	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
Koolielu	Karilatsi koolitund (1,5 tundi)	Vanaaegne koolitund Karilatsi koolimajas, kus koolipreili juhendamisel saab lugeda ja rehkendada ning sule-tindiga kirjutada. Räägime kooli(lapse)elust vanasti ja vaatame ringi näitusel „Kuke kannul kooliteel“.	Eesti keel, inimeseõpetus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
Taluelu	Talulaste mängumaa (2,5 tundi)	Mängime mängu, mida mängiti 100 aasta eest - osavusmängud, töid jälgendavad mängud ja liikumismängud. Meisterdame mänguasju.	Kehaline kasvatus, eesti keel, tööõpetus.	Mõniste Talurahvamuseum, tel.+372 5622 8538/+372 584 6692 mare.tamtik@wi.ee monistemuuseum.ee
Taluelu	Taluelu	Tutvustame muuseumis olevat tsaariaegset talukompleksi, millesse kuuluvad rehetare, suitsusaun ja ait. Räägime talupere igapäevastest toimetustest ja talupere aastaringsetest töödest. Tutvustame suitsuasuna ja saunaga kaasnevaid kombeid ning tavasid.	Ajalugu, eesti keel, inimeseõpetus.	Mõniste Talurahvamuseum, tel.+372 5622 8538/+372 584 6692 mare.tamtik@wi.ee monistemuuseum.ee
Kodukoha lugu	Kodukoha lugusid (1 tund)	Tutvutakse muuseumi kõrvalhoonete, õueala ja muinasjutuaidaga. Jututuba: kuulatakse Võrumaalt üles kirjutatud Kalevipojaga seotud muistendeid ja mõtestatakse lahti võrukeelseid vanasõnu.	Eesti keel, inimeseõpetus.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum, tel +372 7821 798/+372 5804 6800 info@lauluisa.ee lauluisa.ee
Eesti (rahva)kultuuri- tegelased	Külalisena kirjaniku kodus (1 tund)	Tutvutakse Kreutzwaldi elumajaga. Jututuba: kuulatakse ja mängitakse üks Kreutzwaldi muinasjutt. Teemaatilise pildi värvimine. Teemaatilise märgi kujundamine.	Eesti keel.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum, tel +372 7821 798/+372 56297242 info@lauluisa.ee lauluisa.ee
Rahvajutud	Ükskord ammu, ammu... (1,5 tundi)	Rahvajutud, legendid, mõistatused, rahvalaulud-mängud, kõigile teadantuntud muinasjutud ... Kas teadsite, et võite need kõik leida Karilatsi Vabaõhumuuseumist? Kui ei, siis tulge neid otsima ja leidma. Saab nii jutte kuulata, kui neid ise vesta ja mõne jutu võib isegi valmis mõelda.	Eesti keel, inimeseõpetus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
	Värv Kreutzwaldi muinasjutumaailma (1 tund)	Tutvutakse Kreutzwaldi muinasjutuaineliste piltidega muuseumi näituseruumis. Jututuba: kuulatakse (mängitakse) üks muinasjutt või vaadatakse animafilmi "Kilplased"/"Põhja konn". Fantaasiapildi joonistamine. Teemaatilise märgi kujundamine.	Eesti keel.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum, tel +372 7821 798/+372 5804 6800 info@lauluisa.ee lauluisa.ee
Ajalugu	Kiviaeg	Tutvume eluga kiviajal. Selleks rajame lihtsa püstkoja ja proovime tulevurriga tuld süüdata. Vaatame üle jahi- ja kalapüügiriistad. Jahvatame jahvekilvil ja uhmris ning küpsetame tulel kakukesi. Ketrame kedervarrega.	Ajalugu	Mõniste Talurahvamuseum, tel.+372 5622 8538/+372 584 6692 mare.tamtik@wi.ee monistemuuseum.ee

Muuseumikogud	Muuseum kohvris (45 minutit)	Kohvritunnid sobivad ilmestama neid ajalootunde (ka teisi ainetunde), kus on juttu Eestist ja eestlastest. Programm elavdab koolitundi, tekitab huvi muuseumi ja seal hoiul olevate esemete vastu ning ärgitab lapsi ka oma ümbruskonnas huvilisema pilguga ringi vaatama, sest iga möödunud päev on ju juba ajalugu. Võimalik on tellida veebitund.	Eesti keel, inimeseõpetus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
Ajalugu	Vana-aja kauplus	Rändame ajas 100 aastat tagasi ja kaupleme talurahva moodi. Saame teada, kuidas kaubad vanasti liikusid, milliseid kaupu vanasti müüdi ja milliseid kaupu mitte ning kuidas kaupade eest tasuti. Mängime poodi õppides kaalumist, pakkimist ja arvelauaga arvestamist. Meisterdame magusa suutäie.	Eesti keel, inimeseõpetus.	Mõniste Talurahvamuuseum, tel.+372 5622 8538/+372 584 6692 mare.tamtik@wi.ee monistemuuseum.ee
Muinasjututund	Pikkjalg, osavkäpp ja Teravsilim (1,5 tundi)	Muinasjutu "Pikkjalg, Osavkäpp ja Teravsilim" jutustamine. Tegevused valikus: 1. Pikkjalg hobusekarjas (tagaajamismäng), 2. Teravsilim Piirisilla nõida tabamas (osavusmäng), 3. Osavkäpp õnnepaela punumas.	Eesti keel, kehaline kasvatus, tööõpetus.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum, tel +372 51928199 marika.sepp@wi.ee lauluisa.ee
Muinasjututund	Vaeslapse käsikivi (1 tund)	Muinasjutu "Vaeslapse käsikivi" jutustamine, käsikivi ja teraviljade tutvustamine, erinevatest teraviljadest küpsetiste maitsmine.	Eesti keel, inimeseõpetus.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum, tel +372 51928199 marika.sepp@wi.ee lauluisa.ee
Muinasjututund	Helde puurauja (1 tund)	Muinasjutu jutustamine, muinasjutus mainitud puude tutvustamine Kreutzwaldi muuseumi õues või pildidelt. Oma kuldvitsakese värvimine.	Eesti keel, loodusõpetus, kunstõpetus.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum, tel +372 51928199 marika.sepp@wi.ee lauluisa.ee
Muinasjututund	Lopi ja Lapi (1 tund)	Muinasjutu jutustamine, muinasjututeemalise pildi joonistamine värvipliitsitega.	Eesti keel, kunst	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum, tel +372 51928199 marika.sepp@wi.ee lauluisa.ee
Muuseumitund	Kirjaniku kodu (1 tund)	Tutvumine Kreutzwaldi elumaja ja aiaga, muinasjutu kuulamine, pildi joonistamine.	Keel ja kõne. Kunst.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum, tel +372 7821 798/+372 5804 6800 info@lauluisa.ee lauluisa.ee
Praktiline töötund	Kõitmine (1 tund)	Raamatu kaante kaunistamine teemadel Tarkuseraamat, Siil, Tark mees taskus, Papa Kreutzwald või vabalt valitud paberitega.	Kunst, tööõpetus.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum, tel +372 51928199 marika.sepp@wi.ee lauluisa.ee
Praktiline töötund	Tekstiilirükk (1 tund)	Olemasolevate trükipakkude või taimedega trükkimine oma kaasavõetud naturaalsest materjalist (puuvillane, linane) esemele : T-särk, poekott, linik, pearätik vms.	Kunst, tööõpetus.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum, tel +372 51928199 marika.sepp@wi.ee lauluisa.ee
Praktiline töötund	Paberitegu (1,5 tundi)	Paberimassist paberi valamine, kaunistamine. Osaleja saab kaasa oma valmistatud paberi.	Kunst, tööõpetus.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum, tel +372 51928199 marika.sepp@wi.ee lauluisa.ee

Rahvakalender ja tähtpäevad

TEEMA	MUUSEUMITUND/ PROGRAMM/KESTUS	SISU/TEGEVUS(ED)	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	SEPTEMBER			
6.- 8. september	Seenepäevad (kuni 1,5 tundi, koos toitlustamise ja muuseumi külastusega kuni 3 tundi)	Tutvume seente maailmaga: saame teada milliseid põnevaid seeni kasvab muuseumi ümbruses, kus elavad seened talvel, millised seened on kõige mürgisemad ja millised head söögiseened. Õpime seene vaatlemist, kuidas seeni korjata ja mismoodi seentest süüa teha. Seenerada on avatud, kuni loodus seda lubab.	Loodusõpetus.	Mõniste Talurahvamuseum tel +372 5804 6692 Airi.Ryytli@wi.ee monistemuseum.ee
8. - 17. september	Sügise seitse nägu (1,5 tundi)	Sügis on saagikoristuse aeg. Kordame läbi mängude metsa- ja aiasaadused ja räägime muutustest seoses sügisega. Jäädvustame pargis nähtu ja kogetu paberile, abiks molbert nagu päris kunstnikel. Kui ilm vähegi võimaldab, toimub tegevus õues.	Loodusõpetus, eesti keel, kunstiõpetus, kehaline kasvatus.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5804 6692 Airi.Ryytli@wi.ee vorumuuseum.ee
20. - 24 september	Teadlaste Öö Festivali raames Toidunädal (1,5 tundi)	Tutvustame perenaise abilisi köögis enne elektri kasutusele võtmist. Proovime ise riivida, hakkida ja vahustada kasutades muuseumikogudes olevaid esemeid. Võrdleme toidu teekonda lauale vanasti ja tänapäeval. Tund haakub üle-eestilise festivali (www.teadlasteöö.ee) peateemaga, milleks on toit.	Inimeseõpetus, eesti keel, kehaline kasvatus.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5804 6692 Airi.Ryytli@wi.ee vorumuuseum.ee
27. - 29. september	Karjalaste mihklipäev (1,5 tundi)	Teeme lõket ja mängime karjalaste mängu - luurivedamist, vägikaikavedu jne. Kaeme rehetarre ja katame mihklipäeva piknikulaua. Võimalik tellida veebitund.	Eesti keel, kehaline kasvatus.	Karilatsi Vabaõhumuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee

september	Karjalapse mängumaa (1 tund)	Vana aja talulapse mängumaailm oli sootuks teistsugune kui tänapäeva lapsel. Mõtleme end vanasse rehetarre elama, õpime vanu liikumis- ja laulumänge ning mängime vanavanaemade-isade mänguasjadega.	Inimeseõpetus, eesti keel, tööõpetus, kehaline kasvatus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
september	Elu rehetares (1,5 tundi)	Talu elu-olu tutvustavas muuseumitunnis saab tunda rehetare hõngu ning perenaise juhendamisel panna käe külge mitmele talutööle-toimetusele, et paremini ette kujutada sajanditagust igapäevaelu Eestimaal. Lisaks töödele tutvume ka rahvamängude ning jõukatsumistega, mida jõudeajal ette võeti. Võimalik tellida veebitund.	Inimeseõpetus, eesti keel, tööõpetus, kehaline kasvatus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
september	Lood linast (1,5 tundi)	Kuidas saab helesinise õiega taimest särk? Lood linast pajatavad nii taimest kui linatöödest, nii ketramisest kui linasest kangast. Lisaks lugudele saame käe mitmele tööle ka ise külge panna	Inimeseõpetus, eesti keel, tööõpetus, kehaline kasvatus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
september	Kel amet, sel leiba (1,5 tundi)	Räägime igivanadest, vanadest ametimeestest (nt sepp, mölder), aga ka moodsatest ametitest (nt IT-spetsialist). Arutame, milliseid ametmehi kohtas Eestimaal vanasti ning kas täna sel päeval ka veel neid ameteid peetakse.	Inimeseõpetus, eesti keel.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
27. sept. - 1. okt	Muuseumimatemaatika (1,5 tundi)	Muuseumis on vanad ja väga vanad asjad. Igal ühel neist on oma lugu. Matemaatikat appi võttes ja mängides saame teada erinevate ajastute esemetest.	Matemaatika, eesti keel.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5804 6692 Airi.Ryytli@wi.ee vorumuuseum.ee

TEEMA	MUUSEUMITUND/ PROGRAMM/KESTUS	SISU/TEGEVUS(ED)	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	OKTOOBER			
4.-8. oktoober	Leivanädal Karilatsis (1,5 tundi)	Suitsuhõngulises rehetoas saad teadmise, kuidas leib on sajandeid eestlase lauale jõudnud. Käime läbi teekonna viljakülvist leivatüki suhupanekuni.	Inimeseõpetus, eesti keel, loodusõpetus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
5. -8. oktoober	Sügise seitse nägu (2 tundi)	Sügis on saagikoristuse aeg. Mängude kaudu kinnistame teadmisi metsa- ja aiasaadustest ja räägime muutustest seoses sügisega. Jäädvustame nähtu ja kogetu paberile, abiks molbert ja akrüülvärvid nagu päris kunstnikel. Õpime primaarvärvidest sekundaarvärvide segamist. Kui ilm vähegi võimaldab, toimub tegevus õues.	Loodusõpetus, eesti keel, kunstiõpetus, kehaline kasvatus.	Mõniste Talurahvamuseum tel +372 5804 6692 Airi.Ryytli@wi.ee monistemuuseum.ee
5.-15. oktoober	Meie meeled ja toidupüramiid (1,5 tundi)	Räägime inimese meeltest. Teeme katsetusi, kus paneme proovile erinevad meeled. Näiteks, kuidas saab süüa ja liikuda nii, et ei näe või kas saab kompimise teel asju ära tunda. Mängime mängu, kus saab oma meeli kasutada. Tutvume toidupüramiidiga ja proovime üheskoos seda täita.	Inimeseõpetus, eesti keel, loodusõpetus.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@gmail.com vorumuseum.ee
12.- 15. oktoober	Leiva- ja pudrunädal (2 tundi, koos toitlustamise ja muuseumi külastusega kuni 3 tundi)	Leivapäeval õpime tundma erinevaid teravilju taimena ja terana, saame teada millisest teraviljast valmistatakse leiba, millisest saia, millisest putru. Millist vilja sööb hobune, millist lehm ja siga. Proovime läbi tööd rehepeksust jahvatamiseni kiviaegsel ja taluaegsel viisil, maitseme kodus küpsetatud leiba.	Loodusõpetus, eesti keel, kehaline kasvatus.	Mõniste Talurahvamuseum tel +372 5804 6692 Airi.Ryytli@wi.ee monistemuuseum.ee
19.-22.oktoober	Suitsusaunanädal (kuni 2 tundi)	Saunanädalal tutvume Vana-Võromaa suitsusaunakommetega. Saame teada millised on olnud suitsusaunaga seotud uskumused; milliste puudega köetakse suitsusauna; millised on suitsusauna tervitus ja tänuõnad; mis otstarbeks kasutatakse sauna veel peale ihu ja hinge harimise; mis on viht ja kuidas saadakse leili; millal on paras aeg saunavihta valmistada. Küllastame suitsusauna ja proovime leili visata.	Inimeseõpetus, eesti keel, loodusõpetus.	Mõniste Talurahvamuseum tel +372 5804 6692 Airi.Ryytli@wi.ee monistemuuseum.ee
18.-28. oktoober	Leivatund (1,5 tundi)	Tutvume teraviljadega, leivategemiseks vajalike tööriistadega ja räägime leivateost. Vaatame ja proovime, kuidas saadi jahu kiviajal. Proovime ära arvata erinevaid teravilju ja neist saadavaid tooteid. Maitseme leiba ja karaskit.	Loodusõpetus, eesti keel.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@gmail.com vorumuseum.ee

TEEMA	MUUSEUMITUND/ PROGRAMM/KESTUS	SISU/TEGEVUS(ED)	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	NOVEMBER			
1.-5. november	Võru keele nädal (2 tundi)	Võru keele nädalal <i>kõnõlõmi võro keelen ja saami tutvas võro kultuuriga. Mängimi muusõumi man võro keele mängu.</i>	Eesti keel, kehaline kasvatus.	Mõniste Talurahvamuseum tel +372 5804 6692 Airi.Ryytli@wi.ee monistemuseum.ee
4.-12. november	Mardipäev (1,5 tundi)	Tutvume mardipäeva kommetega. Mängime läbi mardiõhtu. Vaatame, mida kõike pidid mardid koos pererahvaga tegema, enne kui neile midagi head kaasa anti. Kindlasti laulame, mängime, mõistatame ja meisterdame, mõne julgema maskeerime ära.	Eesti keel, tööõpetus, muusikaõpetus.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@gmail.com vorumuseum.ee
8.-12. november	Videvikutund (2 tundi)	Ajal, mil veel polnud elektrit, peeti videvikku - õhtupimeduse ootuses jutustati üksteisele lugusid. Hämaras muuseumis vestame loo kaarnakivist (J. Jaigi raamatust „Kaarnakivi“). Muuseumi varalaegastest toome välja mõned teemakohased esemed. Lähemalt räägime loos kohatud loomast. Eesti rahvusloomaga on seotud ka mäng ja meisterdus.	Eesti keel, loodusõpetus.	Mõniste Talurahvamuseum tel +372 5804 6692 Airi.Ryytli@wi.ee monistemuseum.ee
8.-11. november	Mardinädal Karilatsis (1,5 tundi)	Sandiskäimise kombed vanasti ja tänapäeval. Meisterdame sandimaske, laulame mardilaule ja käime ka muuseumimajades. Võimalik tellida veebitund.	Eesti keel, tööõpetus, muusikaõpetus.	Karilatsi Vabaõhumuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuseum.ee
16.-19. november	Kartulinädal (2 tundi)	Kartulinädalal räägime kuidas kartul on jõudnud eestlaste toidulauale, räägime milliseid toite kartulist teha saab, vaatame kuidas kartulit on erinevatel ajastutel kevadel maha pandud ning sügisel üles võetud, vaatame mida põnevat veel kartulist teha saab.	Loodusõpetus, eesti keel, inimeseõpetus.	Mõniste Talurahvamuseum tel +372 5804 6692 Airi.Ryytli@wi.ee monistemuseum.ee
18.-25. november	Kadripäev (1,5 tundi)	Tutvume kadripäeva kommetega. Meisterdame endale kaunistuse ja maskeerime ennast ära- ilusateks ja valgeteks, sest kadrid just ilusad olidki. Laulame, mängime ja mõistatame.	Eesti keel, tööõpetus, muusikaõpetus.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@gmail.com vorumuseum.ee
22.-25. november	Kadrinädal Karilatsis (1,5 tundi)	Räägime ammuhest kombest – sandiskäimisest. Ehime ennast kadrisantideks, õpime kadrilaule ja -mänge. Võimalik tellida veebitund.	Eesti keel, tööõpetus, muusikaõpetus.	Karilatsi Vabaõhumuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuseum.ee

TEEMA	MUUSEUMITUND/ PROGRAMM/KESTUS	SISU/TEGEVUS(ED)	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	DETSEMBER			
1. - 22. detsember	Magus maailm (1,5 tundi)	Vaatame muuseumis olevaid vanu kommide tegemise masinaid ja vanu kommipabereid. Valmistame ise ühe magusa ampsu. Meisterdame ja mängime mõne vana jõuluõhtu mängu.	Eesti keel, tööõpetus, kunstõpetus.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@gmail.com vorumuuseum.ee
6.-21. detsember	Jõulud Karilatsis (1,5 tundi)	Kaasamängitav jõuluetendus, kus käiakse erinevates muuseumimajades. Kindlasti kohtame mitmeid jõuluaja tegelasi nt jõulusokku.	Inimeseõpetus, eesti keel, kehaline kasvatus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
01.-22. detsember	Jõulud Mõniste Talurahvamuuseumis (2,5 tundi)	Käime läbi 4 erineva ajastu jõulud: tsaariaja jõulud koos jõulusokuga, esimese Eesti Vabariigi aegne jõuluõhtu koos tagurpidi kasukaga vanaga, Nõukogude aegne näärripüha koos näärivanaga ning kaasajale omased jõulud koos uhke jõuluvanaga. Meisterdame. Ringkäigu lõpuks on igale lapsele üllatus, tee ja piparkoogid.	Eesti keel, kehaline kasvatus, kunstõpetus.	Mõniste Talurahvamuuseum tel +372 5804 6692 Airi.Ryytli@wi.ee monistemuseum.ee
1. - 22. detsember	Jõulud Kreutzwaldi juures (1,5 tundi)	Jõulujutt L. Tungal "Peetri lugu päkapikuga". Jõulusussi valmistamine.	Eesti keel, tööõpetus.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum, tel +372 51928199 marika.sepp@wi.ee lauluisa.ee

TEEMA	MUUSEUMITUND/ PROGRAMM/KESTUS	SISU/TEGEVUS(ED)	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
JAANUAR				
13. - 28. jaanuar	Nutikuse tuleproov	Paneme proovile laste nutikuse, osavuse, kiiruse ja julguse. Vastata tuleb krutskiga küsimustele, mõistatustele. Mängime osavusmänge ja lahendame erinevaid ülesandeid nii koos kui üksinda.	Keel, loodus, matemaatika, liikumine.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuuseum.ee
TEEMA	MUUSEUMITUND/ PROGRAMM/KESTUS	SISU/TEGEVUS(ED)	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
VEEBRUAR				
7. - 14. veebruar	Sõbrapäev	Tutvume sõbrapäeva tähistamise kommetega. Eestisse jõudis see tähtpäev alles 1987.aastal ja sel aastal hakati koolides korraldama ka populaarseid pop-poiste ja pop-tüdrukute valimisi. Saame teada, milliseid ülesandeid pidid võistlejad lahendama ja milliste küsimustega rinda pistma. Valmistame ka väikese üllatuse sõbrale.	Tööõpetus, liikumine.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuuseum.ee
1. - 11. veebruar	Küünlapäev	Eesti rahvakalendri järgi on küünlapäev talvepoolituspüha. Sel päeval oli tavaks öelda, et murtakse talve selgroog. Kui mujal Eesti alal lõppesid jõulud juba kolmekuningapäeval, siis Läänemaal ja Saaremaal tähistas see päev alles jõulude lõppu. Räägime küünlapäevast ja inimeste elu muutumisest seoses küünla kasutusele võtmisega. Valame küünlajääkidest koos uusi küünlaid.	Eesti keel, inimeseõpetus, tööõpetus.	Mõniste Talurahvamuseum, tel.+372 5622 8538/+372 584 6692 mare.tamtik@wi.ee monistemuuseum.ee
15. - 18. veebruar	Vastlapäev	Vastlapäev, lihaheide, ka pudrupäevaks nimetatud on üks populaarsemaid rahvakalendri tähtpäevi, mida tänapäeval vastlakuklite ja võimalusel liu laskmisega tähistatakse. Kui ilm võimaldab, laeme ka meie liugu. Räägime vastlapäeva ajaloost ja uskumustest. Meisterdame vastlavurri ja mängime. Pakume ettetellimisel vastlatoitu.	Eesti keel, inimese õpetus, kehaline kasvatus, tööõpetus.	Mõniste Talurahvamuseum, tel.+372 5622 8538/+372 584 6692 mare.tamtik@wi.ee monistemuuseum.ee
21. - 23. veebruar	Palju õnne, Eestil! (1 tund)	Karilatsi koolimajas rändame läbi saja aasta ning otsime esemeid, fotosid, sündmusi, mis jutustavad meie 100 aasta vanuse kodumaa ajaloost.	Inimeseõpetus, eesti keel.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
21. veebruar - 4. märts	Vastlapäev	Räägime vastlapäeva kommetest, ennustame, teeme vurri, laseme liugu, ajame vastlad kotti ja mängime vanu mänge. Küpsetame karaskit ja meisterdame.	Mina ja keskkond, liikumine, tööõpetus.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuuseum.ee
28. veebruar	Liuge-liuge, lihaheited (1,5 tundi)	Vastlanädalal räägime lähemalt liulaskmise kombestikust ja vastlatoitudest, mängime lumemänge, meisterdame vastlavurri. Võimalik tellida veebitund.	Inimeseõpetus, eesti keel, kehaline kasvatus, tööõpetus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee

TEEMA	MUUSEUMITUND/ PROGRAMM/KESTUS	SISU/TEGEVUS(ED)	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
MÄRTS				
1. - 2. märts	Liuge-liuge, lihaheited (1,5 tundi)	Vastlanädalal räägime lähemalt liulaskmise kombestikust ja vastlatoitudest, mängime lumemänge, meisterdame vastlavurri. Võimalik tellida veebitund.	Inimeseõpetus, eesti keel, kehaline kasvatus, tööõpetus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
7. - 18. märts	Tsirgupäev	Tsirk tähendab lindu. Räägime tsirgupäeva kommetest. Usuti, et sel päeval pööravat soojal maal 40 lindu suu suve poole alustades rändamist meie poole. Ligume looduses ja vaatleme linde ning nende tegutsemisjärgi. Valmistume kevadekuulutajate saabumiseks meisterdades neile pesakaste ja mängime lindudega seotud mängu.	Keel ja kõne, mina ja keskkond, liikumine, kunst ja muusika.	Mõniste Talurahvamuseum, tel.+372 5622 8538/+372 584 6692 mare.tamtik@wi.ee monistemuuseum.ee
8. - 30. märts	Meie kaunid rahvarõivad	Tutvume muuseumikogudes olevate rahvarõivastega. Räägime rahvarõivaste kandmisest, lõngade värvimisest, kanga kudumisest, mustrite kujunemisest. Lahendame ülesandeid ja proovime ka ise midagi ilusat luua.	Käsitöö, loodus, ajalugu.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuuseum.ee
APRILL				
11. - 14. aprill	Kiigenädal Karilatsis (1,5 tundi)	Lõuna-Eestis algab kiigelkäimine ülestõusmispühadega. Kiigume, otsime "linnupesasid" koos mõisatustega, värvime vanamoodi pühademune, mängime traditsioonilisi mängu. Võimalik tellida veebitund.	Inimeseõpetus, eesti keel, kehaline kasvatus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
4. - 14. aprill	Lihavõtted	Lihavõttepühad ehk ülestõusmispühad või ka kiigepühaks nimetatud, argikeeles munapähad on liikuv püha, mis algab esimesel täiskuupühapäeval pärast kevadist pööripäeva. Tähistame seda traditsioonilise munade värvimisega, tutvudes lihavõttepühade kommetega ja tavadega. Mängime temaatilisi mängu.	Inimeseõpetus, eesti keel, kehaline kasvatus.	Mõniste Talurahvamuseum, tel.+372 5622 8538/+372 584 6692 mare.tamtik@wi.ee monistemuuseum.ee
7. - 14. aprill	Munadepühad	Räägime lihavõtte kombestikust, peseme nägu kasemahlaga. Saame teada, milleks kasutati urbadega pajuoksi ja punaseid paelu. Otsime mune, mängime munaveeretamise ja teisi traditsioonilisi mängu ning meisterdame.	Rahvakalender, kunst, liikumine.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuuseum.ee
4. - 23. aprill	Talupoja aastaring	Jüripäevast mihkripäevani on talus elutempo väga kiire, see on õuetööde aeg. Vaatame, millised tööd pidid õigeks ajaks tehtud saama ja mis kombed olid erinevate tegevuste tegemiseks. Lähemalt tutvume karjapoisi ametiga, mängime ja meisterdame.	Mina ja keskkond, ajalugu, tööõpetus, liikumine.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuuseum.ee
18. - 30. aprill	Jüripäev	Jüripäevaga algasid kevadtööd taludes. Tutvume jüripäeva kommete ja tavadega, sel päeval tegeleti ka ilm ennustamisega. Vaatame meiegi mis ilm on ja püüame ennustada suvist ilma. Jüripäeval oli kombeks ka nõiduda. Mängime jüripäeva kohaseid mängu, süütame jüritule.	Keel ja kõne, mina ja keskkond, liikumine, muusika.	Mõniste TalurahvamuseumE87:E91um, tel.+372 5622 8538/+372 584 6692 mare.tamtik@wi.ee monistemuuseum.ee

TEEMA	MUUSEUMITUND/ PROGRAMM/KESTUS	SISU/TEGEVUS(ED)	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	MAI			
mai	Karjalapse mängumaa (1,5 tundi)	Vana aja talulapse mängumaa oli sootuks teistsugune kui tänapäeva lapsel. Mõtleme end vanasse rehetarre elama, õpime vanu liikumis- ja laulumänge ning mängime vanavanaemade-isade mänguasjadega.	Inimeseõpetus, eesti keel, tööõpetus, kehaline kasvatus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
mai	Elu rehetares (1,5 tundi)	Talu elu-olu tutvustavas muuseumitunnis saab tunda rehetare hõngu ning perenaise juhendamisel panna käe külge mitmele talutööle-toimetusele, et paremini ette kujutada sajanditagust igapäevaelu Eestimaal. Lisaks töödele tutvume ka rahvamängude ning jõukatsumistega, mida jõudeajal ette võeti. Võimalik tellida veebitund.	Inimeseõpetus, eesti keel, tööõpetus, kehaline kasvatus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
mai	Kel amet, sel leiba (1,5 tundi)	Räägime igivanadest, vanadest ametimeestest (nt sepp, mölder), aga ka moodsatest ametitest (nt IT-spetsialist). Arutame, milliseid ametmehi kohtas Eestimaal vanasti ning kas tänasel päeval ka veel neid ameteid peetakse.	Inimeseõpetus, eesti keel.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
2. - 13. mai	Vanaema "nõiaköök"	Volbriag on täis maagiat, see on nõidade aeg. Oleme ise väikesed nõiad - tutvume taimetarkustega, uhmerdame, kaalume ja segame kokku erinevaid "rohtusid". Sõidame luuga, viskame täpsust, loitsime. Räägime pühadest hiitest, allikatest, ristipuudest ja ohvrikividest. Kindlasti meisterdame	Loodus, mina ja keskkond, kunst, liikumine.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuuseum.ee
16. mai - 3. juuni	Kiviaeg	Räägime kiviaja eluolust. Uurime, kus inimesed elasid, mida nad sõid, kuidas nad tule said ja seda hoidsid. Vaatame muuseumikogus olevaid esemeid ja uurime täpsemalt luukeresid. Jahvatame jahvekivil, ketrame pulgaga, meisterdame ja mängime	Ajalugu, loodus, tööõpetus.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuuseum.ee
2. - 13. mai	Talupere kevadtööd	Räägime milliseid kevadtöid tuli teha vanasti, umbes 100 aastat tagasi ja kuidas neid tehti. Tutvume meie muuseumis olevate põllutööriistadega ja saame teada kuidas need kuidas need aja jooksul täienesid. Mängime läbi teravilja käsitsi külvamise ja kartuli maha panemise.	Keel ja kõne, mina ja keskkond, liikumine.	Mõniste Talurahvamuuseum, tel.+372 5622 8538/+372 584 6692 mare.tamtik@wi.ee monistemuuseum.ee
16. - 20. mai	Metsanädal	Selle aasta metsanädala teemaks on metsloomad. Räägime Eesti metsades elavatest loomadest, mida nad söövad ja kuidas nad on toiduahelas omavahel seotud. Teeme juttu jahindusest ja tänapäeva jahimeeste tegemistest.	Keel ja kõne, mina ja keskkond, liikumine.	Mõniste Talurahvamuuseum, tel.+372 5622 8538/+372 584 6692 mare.tamtik@wi.ee monistemuuseum.ee
23. mai - 15. juuni	Talulaste mängud	Talulastel polnud palju mänguasju ja mängiti sellega mis kätte juhtus ning tehti looduslikest vahenditest ise asju. Kasutati heinakõrsi, puuoksi, kabisid, tammetõrusid ja kastaneid. Meiegi otsime meisterdamiseks vajamineva materjali ise ja valmistame neist mänguasju. Mängime ka ringmänge ja mõistatame mõistatusi.	Keel ja kõne, mina ja keskkond, liikumine.	Mõniste Talurahvamuuseum, tel.+372 5622 8538/+372 584 6692 mare.tamtik@wi.ee monistemuuseum.ee

TEEMA	MUUSEUMITUND/ PROGRAMM/KESTUS	SISU/TEGEVUS(ED)	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	JUUNI			
01. juuni	Lastekaitsepäev Karilatsis (1,5 tundi)	Mõnus meisterdamisnurk Karilatsi kooliõuel - tee endale vanaaja laste mänguasi: pajupill, pall, rätinukk või paat. Koolipreili pajatab vanaaja ja väga-vanaaja lugusid.	Tööõpetus, eesti keel.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
1. - 10. juuni	Mängimine teeb meele rõõmsaks!	Kooliaasta lõpus võib ju ka ainult mängida. Selles programmis mängime nii vanu kui ka uuemaid mängu. Lustimist jätkub!	Liikumine, kunst.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuuseum.ee
6. - 10. juuni	Jaanipäev toob suve	Tutvume jaanipäeva kommetega. Mängime traditsioonilisi mängu. Vaatame, mida sel päeval lauale pandi. Meisterdame	Rahvakalendri tähtpäev, liikumine, kunst.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuuseum.ee
juuni	Karjalapse mängumaa (1 tund)	Vana aja talulapse mängumaa oli sootuks teistsugune kui tänapäeva lapsel. Mõtleme end vanasse rehetarre elama, õpime vanu liikumis- ja laulumänge ning mängime vanavanaemade-isade mänguasjadega.	Inimeseõpetus, eesti keel, tööõpetus, kehaline kasvatus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
juuni	Elu rehetares (1,5 tundi)	Talu elu-olu tutvustavas muuseumitunnis saab tunda rehetare hõngu ning perenaise juhendamisel panna käe külge mitmele talutööle-toimetusele, et paremini ette kujutada sajanditagust igapäeva elu Eestimaal. Lisaks töödele tutvume ka rahvamängude ning jõukatsumistega, mida jõudeajal ette võeti.	Inimeseõpetus, eesti keel, tööõpetus, kehaline kasvatus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
juuni	Kel amet, sel leiba (1,5 tundi)	Räägime igivanadest, vanadest ametimeestest (nt sepp, mölder), aga ka moodsatest ametitest (nt IT-spetsialist). Arutame milliseid ametmehi kohtas Eestimaal vanasti ning kas täna sel päeval ka veel neid ameteid peetakse.	Inimeseõpetus, eesti keel.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee